

Nr 23.

Av herr **Bogren m. fl.**, om dyrtidstillägg åt viss personal vid statens järnvägar.

På grund av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 164 till 1907 års riksdag, som i huvudsak av densamma bifölls, blev en omfattande reglering av lönerna för statens järnvägars personal samma år genomförd. Det har gjorts gällande, att de löneförbättringar, som därigenom inträdde för personalen, voro så avsevärda, att de nu tillämpade avlöningsbestämmelserna bort äga bestånd en längre tid framåt. Sett i jämförelse med det dessförinnan gällande avlöningsreglementet, vilket för vissa personalgrupper upptog så små lönebelopp (480—780 kronor per år), att en existens på desamma då var otänkbar, skall det villigt medgivas, att den lönereglering, som genomfördes år 1907, åvägabragte drägligare levnadsförhållanden för statsbanepersonalen, emedan ju regleringen grundade sig på prisförhållandena åren närmast före 1906. Det torde emellertid knappast kunna förnekas, att, för den lägre personalens vidkommande, avlöningen i många fall icke ens år 1907 höjde sig över existensminimum, i synnerhet som stegringen av priserna å livsförnödenheter ej avstannade och grunderna för regleringen sålunda ej voro fullt tillämpliga.

Det förhåller sig nu så, att den fortgående stegringen å förnödenhetsvaror sedan ovannämnda år gjort sig allt mer och mer kännbar för den lägre järnvägspersonalen. Sedan tiden intill år 1914 hava nämligen livsmedelspriserna i allmänhet varit i ständigt uppåtgående. Av kungl. kommerskollegii statistik framgår, att medelökningen sedan år 1905 till och med 1912 för hela landet utgjort omkring 16 procent och beträffande hyrespriserna hava dessa under samma tid i medeltal över hela landet ökats med för ett rum och kök 14,2 procent och för två rum och kök 14,1 procent. Vad denna ökning innebär för exempelvis en tvåbarnsfamilj kan också av nämnda statistik

utrönas. Oavsett hyresökningen belöper sig nämligen merkostnaden till omkring 270 kronor per år. Härtill kommer då en förhöjning av hyres- och vedpriset, som i medeltal kan uppskattas till omkring 56 kronor per år, vadan man lärer kunna fastslå att, för en familj av ovannämnda storlek, den totala ökningen av kostnaden för det oundgängliga redan år 1912 belöpte sig till minst 300 kronor per år. Det torde vara en känd sak, att efter den nu nämnda tiden någon ändring av förhållandena icke inträtt, utan tvärtom att prisstegringen är alltjämt fortgående, och då så är, anse vi det vara synnerligen av behovet påkallat, att statsmakterna vidtaga åtgärder till förhindrande av den fara, som synes hota däri, att järnvägspersonalen i sitt viktiga värv betungas med alltför hårda näringsbekymmer.

Verkningarna av de abnormt låga lönerna, som tillkommo personalen före år 1907, bestående i skuldsättning för det nödvändigaste, ha ännu ej upphört och så kommer härtill, att samma utväg i många fall ytterligare måste tillgripas, då vad som skolat avsättas till skuldernas betalande, om den utgående lönen i något fall kunnat beräknas härtill, i stället uppslukats av en fortgående prisstegring, med påföljd att situationen för mängden ter sig hopplös. I alla tonarter klagar nu också personalen sin nöd och det bör enligt vårt förmenande icke lämnas obeaktat, att dess klagomål har starka skäl för sig.

Detta förhållande har även beaktats av Kungl. Maj:t, som under innevarande år tillsatt en kommitté, vilken fått till uppgift att verkställa en utredning angående statsbanepersonalens av »lägre grad» löneförhållanden ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till en ny löne reglering för denna personal. För vår del anse vi oss dock hava anledning förmoda, att detta utredningsarbete är av en så vitt omfattande natur, att det väl näppeligen kan tänkas, att kommittén skall kunna bliva färdig med sitt arbete i så pass god tid, att den ifrågasatta löne regleringen kan komma att ske vid 1915 års riksdag. Vi anse det vara därför nödvändigt, att åtgärder *snarast möjligt* vidtagas för att, tills den nya löne regleringen kan hinna genomföras, avhjälpa de mest trängande ekonomiska behoven hos statsbanepersonalen av »lägre grad».

I fråga om för vilka personalgrupper det kan anses föreligga det allra största behov av en tillfällig löneförbättring hålla vi före, att, ehuru det givetvis ej kan förnekas, att alla tjänstemännen hava ekonomisk känning av nu rådande höga levnadskostnader, det ändå måste få anses, att de, vilkas avlöning är fastställd till relativt låga belopp, hava de största svårigheterna att på ett någorlunda sorgfritt sätt draga sig fram.

Då vi nu åsyfta att medverka till beredande av lättnader mot dyrtiden för de *mest behövande*, så hava vi ansett, att bland dem böra inräknas alla de tjänstemän, som i statens järnvägars arvodesstat, under benämningen »tjänstemän av lägre grad», äro upptagna med ett arvode av kronor 2,100 och därunder, och anse vi, att den personal det här är fråga om har så maktpåliggande och ansvarsfull tjänst, att det är statsmakternas plikt att tillse, det deras levnadsvillkor ej orsaka dem minskad kroppslig och andlig vigör, varav trafikens säkerhet oavvisligen är beroende. Formen för en åtgärd i antydd riktning kan väl, såvida den, såsom nödigt är, skall kunna *snarast* vidtagas, näppeligen bli någon annan än *dyrtidstilläggets*. Det torde dock ligga stor vikt uppå, att en sådan tillfällig löneförbättring i görlig grad anpassas dels efter det gällande avlöningsreglementet och dels efter de prislehöjningar, som enligt tillgänglig statistik visas hava inträtt (för en mindre familj — man, hustru och två barn) sedan nuvarande lönebeloppen fastställdes.

Om vi utgå från vad som ovan nämnts, att prislehöjningen under perioden 1905—1912 rör sig omkring 300 kronor, vartill torde kunna anföras, att denna prislehöjning, efter tillgänglig statistik att döma, sedan dess än ytterligare stegrats, hava vi ansett oss böra stanna vid att förorda detta belopp såsom *dyrtidstillägg* från och med år 1915 för alla de tjänstemän av lägre grad, vilka hava ett arvode av 2,100 kronor och därunder.

Vad som här föreslagits avser blott att, intill dess den nu igångsatta utredningen och den därpå grundade omregleringen av statsbanepersonalens av »lägre grad» löner kan bliva genomförd, lindra de svåraste följderna av nu rådande dyrtidsförhållanden.

På grund av vad som sålunda anförts få vi vördsamt anhålla,

att riksdagen ville besluta, att dyrtidstillägg från och med 1915 må tilldelas personal vid statens järnvägar med 300 kronor till en var av »lägre grad», vars löneinkomster utgöra högst 2,100 kronor.

Stockholm den 26 maj 1914.

Oscar Bogren.

Herm. Carlson.

Erik Röing.